

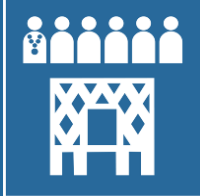
Programmabegroting 2020-2023

definitief 12-11-2019

gemeente
gouda

3.7 Bestuur en organisatie

Lasten in €
28.471.000

Baten in €
3.163.000

Percentage van totale uitgaven
11%

Waar staat het programma voor?

De gemeente Gouda staat met twee benen in de stad, werkt volop samen met bewoners en biedt initiatieven de ruimte. Daarom wordt actief gewerkt aan het stimuleren van bewonersinitiatieven en (burger-)participatie.

Naast de samenwerking met de inwoners van de stad, behartigt Gouda haar belangen ook samen met de omliggende gemeenten, onder meer in de regio Midden-Holland en in samenwerking met Alphen aan den Rijn en Woerden.

Wat wil Gouda bereiken?

Ruimte voor initiatieven

De gemeente wil aansluiten bij wat de stad vraagt en bewonersinitiatieven krijgen daarom de ruimte. De Goudse wijkteams worden ondersteund in hun samenbindende rol met extra budget voor groen en leefbaarheid. GoudApot krijgt de kans zich verder te ontwikkelen en zo breed mogelijk initiatieven te honoreren.

Regionale samenwerking

Steeds meer maatschappelijke vraagstukken vragen om een aanpak die de gemeentegrenzen overstijgt, denk aan opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, duurzaamheid, economie, natuur en toerisme of de inkoop van zorg. In de regio Midden-Holland is sprake van netwerksamenwerking tussen de gemeente Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas. In 2019 hebben zij een nieuwe agenda voor regionale samenwerking opgesteld onder de noemer 'De kracht van Midden-Holland: de regio van verbinding'. In 2020 en de daaropvolgende jaren wordt deze agenda uitgevoerd.

Ook in de netwerksamenwerking met Alphen aan den Rijn en Woerden wordt gewerkt aan een nieuwe stip op de horizon: een meerjarige samenwerkingsagenda. Bovendien zal de uitvoering van de regiodeal bodemdaling de komende jaren een belangrijk thema zijn in de samenwerking. Regionale samenwerking is tevens een belangrijk aspect in de toekomstvisie die in 2019 is vastgesteld ('Gouda ligt goud'). In 2020 zal geïnvesteerd worden in een nadere concretisering van de paragraaf, die zich richt op de positie van Gouda in de regio.

Tot slot is regionale samenwerking belangrijk voor de versterking van kaas als streekproduct. Samen met Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard en Woerden en private partijen willen we Cheese Valley doorontwikkelen.

Wat zijn de belangrijkste indicatoren?

€ 240

GoudApot volledig benut

4

Raadsbrede samenwerking op 4 onderwerpen

3.7.1 Doelen en prestaties

Wat gaat de gemeente daarvoor doen?

Ruimte voor initiatieven

Participatie

Bewoners en andere belanghebbenden worden in een vroeg stadium betrokken bij nieuwe ontwikkelingen. De participatieladder wordt toegepast. Hierbij wordt duidelijk gecommuniceerd over de kaders en regels. De gemeente bepaalt het doel en zoekt daarbij het juiste participatieniveau, de juiste boodschap en de juiste middelen om in contact te komen. De gemeente staat ook open voor challenges in het kader van het Right to Challenge. Om participatie te bevorderen wordt gezocht naar kansen om fysieke en sociale projecten met elkaar te verbinden, de betrokkenheid van bewoners te vergroten en de sociale samenhang in een wijk te stimuleren.

Goudse wijkteams

De Goudse wijkteams ontvangen jaarlijks € 3.000 als werkbudget voor communicatie en kleine uitgaven. Om activiteiten van wijkteams die bijdragen aan de maatschappelijke opgaven op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, energietransitie en groen mogelijk te maken, zijn er voor het tweede jaar op rij extra middelen beschikbaar voor 2020. Voor € 20.000 kunnen de wijkteams gezamenlijke voorstellen indienen. Eind 2020 wordt deze werkwijze geëvalueerd.

Doorontwikkeling GoudApot

De gemeente bekijkt in goed overleg met GoudApot hoe het concept ieder jaar verder kan worden ontwikkeld. GoudApot bereikt een brede groep van oude en nieuwe initiatiefnemers. Het budget van € 240.000 wordt jaarlijks nagenoeg volledig besteed aan zeer diverse activiteiten. Het bestuur van GoudApot zoekt naar een goede manier om ruimte te geven aan zowel terugkerende activiteiten als aan nieuwe initiatieven. In de aanloop naar de viering van Gouda 750 jaar zal er afstemming plaatsvinden tussen GoudApot en met het nog op te richten fonds Gouda750.

Samenwerking met Gouda Bruist

Gouda Bruist biedt een platform en een netwerk aan iedereen die in de stad actief is. Ongeveer 2.000 leden zijn actief op goudabruist.nl en maken gebruik van de activiteitenagenda, de sociale kaart en het platform. Voor de gemeente ontwikkelt Gouda Bruist op een aantal thema's nieuwe ideeën en methoden om participatie te bevorderen.

Regionale samenwerking

Samenwerking Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden werken al geruime tijd samen in een netwerkconstructie. Eind 2016 verankerden zij diverse samenwerkingsafspraken in een bestuursakkoord met de provincie Zuid-Holland, onder meer op het terrein van bodemdaling, toerisme en vervoer en een jaar later vonden alle partijen elkaar bij de aanpak van diverse projecten in het kader van Gebiedsgericht werken. In 2018 is de samenwerking verder geïntensiveerd en is een aanvraag ingediend, samen met nog vijf andere overheden, voor een regiodeal rondom bodemdaling en 2019 heeft onder meer in het teken gestaan van de invulling en ondertekening van deze deal.

Samenwerking Cheese Valley

Ook voor versterking van kaas als streekproduct is regionale samenwerking belangrijk. Samen met Bodegraven-Reeuwijk, Krimpenerwaard en Woerden en private partijen willen we Cheese Valley doorontwikkelen.

In 2020 en verder zetten Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden weer volgende stappen. In elk geval werken ze aan een nieuwe, meerjarige agenda, als basis voor de samenwerking. Dit gebeurt in nauwe afstemming met de omliggende gemeenten.

Daarnaast zal de uitvoering van de regiodeal de komende jaren een belangrijk speerpunt blijven. Vanuit Gouda zijn twee specifieke projecten aangedragen, met als doel deze onder de vlag van de regiodeal uit te voeren, namelijk (1) het opzetten van een kennis- en expertisecentrum bodemdaling, waarbij de eerste stap is om een (sluitende) businesscase te maken en (2) het vervaardigen van een toolbox voor historische steden met een zakkende bodem. Over de voortgang in de uitvoering van alle projecten onder de regiodeal vindt periodiek overleg plaats met de Rijksoverheid.

Tot slot werken Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden in 2020 aan een bidbook met als doel om het VNG-congres in 2022, een jubileumjaar voor alle drie de steden, in deze regio te organiseren. In de kadernota 2021 (die medio 2020 wordt vervaardigd) zal nader ingegaan worden op de benodigde financiële middelen, mocht de VNG besluiten het congres in het AGW-gebied te laten plaatsvinden. Het besluit van de VNG zal bekend worden gemaakt op het VNG-congres in 2021.

Samenwerking in de regio Midden-Holland

In de regio Midden-Holland staat vanaf 2020 en verder de uitvoering van de nieuwe strategische agenda centraal 'De kracht van Midden-Holland: regio van verbinding'.

In deze agenda is een aantal inhoudelijke accenten en speerpunten benoemd, namelijk:

1. Op weg naar 2050: regio Midden-Holland energieneutraal. Onder deze noemer wordt onder meer ingezet op een regionale energiestrategie, waarbij opgaven als de energietransitie, de ruimtelijke impact daarvan, klimaatadaptatie,

- duurzame opwekking van energie, circulaire economie alsmede een duurzame bebouwde omgeving en duurzame mobiliteit invulling krijgen.
2. Vitale regio en bereikbare woon- en werklocaties. Hierbij gaat het onder meer om het efficiënt verbinden van verschillende vervoerssystemen via openbaar vervoer, auto en fiets. In samenwerking met andere relevante partners, onder meer bij de provincie Zuid-Holland, wordt ingezet op diverse investeringen. Eén van de wensen is om een HOV-punt met P&R te realiseren (NS-station Gouweknoop) aan de westkant van Gouda, een traject dat een lange adem vergt, de samenwerking van veel partijen en genoeg financiële middelen. Ook zijn er ambities om te investeren in wegen om (ontwikkel)locaties goed bereikbaar te houden en in de versterking van de fietsinfrastructuur.
  3. Toekomstbestendige economie. Een toekomstbestendige economie vraagt onder meer om een aantrekkelijk vestigings-, ondernemers- en kennisklimaat, de benodigde aandacht voor innovatie en goede samenwerkingsverbanden binnen en tussen de private en de publieke sectoren. Randvoorwaarden om dit te realiseren zijn onder meer een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en een regionale aanpak gericht op de detailhandel, bedrijventerreinen en kantoorpanden.
  4. Voldoende en passende woningen van goede kwaliteit. In de regio Midden-Holland liggen kansen om een substantiële bijdrage te leveren aan de regionale, maar ook bovenregionale woningbouwopgave van de provincie Zuid-Holland. De inzet is de woningvoorraad dusdanig te vergroten dat deze voorraad in 2050 op orde is, rekening houdend met de demografische ontwikkelingen. Het gaat daarbij niet alleen om een kwantitatieve opgave, maar ook in kwalitatieve zin met passende woningen die betaalbaar zijn voor starters, duurzaam, geschikt voor de combinatie wonen-zorg en waar ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen, en dat in een kwalitatief hoogwaardige woon- en leefomgeving.

Toekomstvisie

In 2018 besloot de gemeenteraad van Gouda tot de start van een traject om te komen tot een toekomstvisie voor Gouda, een beeld van Gouda in 2030, bedoeld om te inspireren, richting te geven en als basis te dienen voor toekomstig handelen. In 2019 is deze visie opgeleverd en vastgesteld, onder de noemer 'Gouda ligt goed'. In deze visie is ook een paragraaf opgenomen over regionale samenwerking (paragraaf 5 van deel II), met als titel 'groter denken en positie kiezen'. In 2020 zal deze paragraaf nader geconcretiseerd worden. Dat betekent onder meer dat een verkenning plaatsvindt naar nieuwe mogelijke strategische allianties op grond van inhoudelijke opgaven.

Raadsbrede samenwerking

De volgende onderwerpen worden in 2020 raadsbreed opgepakt:

- Energietransitie (bestaande bouw);
- Klimaatadaptatie (water en groen);
- Omgevingswet en omgevingsvisie;
- Gouda 750 jaar.

Samen met de raad wordt gewerkt aan raadsbreed werken in de stad Gouda volgens de door de raad vastgestelde startnotitie met de doelen en uitgangspunten. De intentie van Raadsbreed werken is om meer betrokkenheid en draagvlak voor het democratisch proces en de besluitvorming te creëren en als college en raad samen met de stad op te trekken.

De onderwerpen die betrekking hebben op de gemeentelijke organisatie zijn ondergebracht in de paragraaf bedrijfsvoering.

3.7.2 Wettelijk voorgeschreven indicatoren

Taakveld	Indicator	Meeteenheid	Periode	Gouda	Nederland	Streefwaarde
	Wettelijke indicatoren op basis van eigen bronnen					
0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2018	n.v.t.		
0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2017	5,72		
0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2018	€ 560		
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2018	3%		
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	2018	7%		

Tekstuele toelichting op de indicatoren.

Indicator	Toelichting
Formatie	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de gemeente voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. In Gouda is dit niet van toepassing omdat de gemeente niet werkt met het principe van toegestane formatie.
Bezetting	Het geraamde werkelijk aantal fte's van het ambtelijk apparaat van de gemeente dat werkzaam is op peildatum 1 januari van het begrotingsjaar (Het is niet gebruikelijk de

Indicator	Toelichting
	werkelijke bezetting voor een toekomstig begrotingsjaar in te schatten. Voor de begroting 2018 wordt gerekend met de bezetting van 1 januari 2017).
Apparaatskosten	Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de gemeente in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.
Overhead	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces in verhouding tot het totaal saldo van de lasten (exclusief toevoegingen aan reserves) volgens de begroting.

3.7.3 Wat gaat het kosten?

3.7.3.1 Overzicht exploitatie

Programma 7 Bestuur en organisatie

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Lasten	28.471	27.602	27.388	26.773
Baten	-3.163	-2.660	-2.660	-2.660
Saldo van lasten en baten	25.308	24.942	24.728	24.113
Toevoegingen aan reserves (lasten)	660	557	557	557
Onttrekkingen aan reserves (baten)	-955	-725	-550	-548
Saldo mutaties reserves	-295	-168	7	9
Resultaat	25.013	24.774	24.735	24.122

3.7.3.2 Toelichting op de exploitatie

De 2e begrotingswijziging 2019 heeft geleid tot de volgende mutaties (+ = nadeel, - = voordeel):

Taakveld (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Tweede ijkmoment 2019				
0.1 Bestuur	80	106	106	106
0.2 Burgerzaken	0	14	14	14
0.4 Overhead	0	140	140	137
Kadernota 2020				
0.4 Overhead	0	0	0	90
Tweede ijkmoment 2019				
Overige mutaties	689	658	616	539
Totaal	769	918	877	886

3.7.3.3 Taakvelden

De volgende taakvelden maken deel uit van dit programma. Per taakveld is het saldo van lasten en baten weergegeven.

Taakveld (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
0.1 Bestuur	3.646	3.648	3.645	3.642
0.2 Burgerzaken	1.130	1.141	1.123	1.123
0.4 Overhead	20.540	20.159	19.965	19.353
Totaal	25.316	24.948	24.733	24.118

3.7.3.4 Investerings

Investerings op basis van jaar gereed (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Automatisering	400	275	275	550
Vervanging paternosterkasten 2022	0	0	120	0
Totaal	400	275	395	550

3.7.4 Verbonden partijen

Verbonden partijen dragen bij aan de te realiseren beleidsdoelstellingen van de gemeente. Meer informatie over de verbonden partijen is te vinden in de paragraaf verbonden partijen.

Regio Midden-Holland (RMH)

In de regio Midden-Holland werken de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen en Zuidplas samen. Daar ligt een formele GR (gemeenschappelijke regeling) aan ten grondslag, maar in de praktijk krijgt de

samenwerking in toenemende mate een netwerk-karakter. Als inhoudelijke basis is een aantal jaren geleden een gezamenlijke strategische agenda opgesteld.

Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland

De BSGR verzorgt de heffing en de invordering van de publieksleges ter dekking van de kosten voor de door burgerzaken diverse geleverde diensten

3.7.5 Overhead

3.7.5.1 Inleiding

Het BBV schrijft voor dat in het programmaplan een overzicht van de overhead wordt opgenomen. Doordat de overhead in een apart overzicht verantwoord wordt, ontstaat beter inzicht in de directe kosten die de gemeente maakt voor het leveren van haar producten en het halen van haar doelstellingen. Het idee is dat de begroting transparanter wordt en dat de raad beter kan sturen op de kosten van overhead. Daarnaast kan door het hanteren van een eenduidige systematiek een betere vergelijking met andere gemeenten worden gemaakt.

Het BBV geeft de volgende definitie van overhead die de gemeenten moeten hanteren: 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Deze kosten worden verantwoord op het taakveld Overhead. De kosten van personeel (en goederen en diensten) in het primaire proces worden rechtstreeks doorberekend aan de betreffende taakvelden.

Vanwege administratief technische redenen heeft de gemeente ervoor gekozen de overhead in de programmabegroting 2019-2022 onderdeel uit te laten maken van programma 7 Bestuur en organisatie.

3.7.5.2 Toelichting op de overhead

Voorbeelden van kosten die tot de overhead worden gerekend zijn de salarislasten van leidinggevenden en van medewerkers van de afdeling financiën. Ook de exploitatielasten van het Huis van de Stad maken deel uit van de overhead.

Om de raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten te geven, worden de overheadkosten centraal begroot. Voorheen werden deze kosten verdeeld over de programma's en niet apart inzichtelijk gemaakt.

De overheadkosten (inclusief het bedrag dat is toegerekend aan externe kostendragers) bedragen in het jaar 2020 € 20,5 miljoen en zijn daarmee 7,67% van de totale begroting.

Voor het specificeren van de overheadkosten hanteert de gemeente Gouda een indeling in elf onderdelen.

Onderdeel	Toelichting
Directie	Kosten van de 3 directieleden en de bijbehorende management ondersteuning.
Primair proces	Loonkosten van het personeel die niet direct aan een taakveld kunnen worden toegerekend, zoals alle leidinggevenden in het primaire proces en ondersteuning in het primaire proces (managementassistentes en administratieve medewerkers).
Bestuursondersteuning en Communicatie	Kosten die worden ingezet ten behoeve van de interne en externe communicatie en de bestuursondersteuning.
Concernstaf	Kosten die gemaakt worden ten behoeve van interne controle en advies.
Informatisering en Automatisering	Kosten die gemaakt worden voor het aanschaffen van hardware- en software, licenties, onderhoud, systeem- en netwerk beheer, helpdesk, applicatiebeheer en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Ook vallen hier de telefoonkosten, de kopieerkosten en de kosten van DIV onder. Hiervoor zijn alle automatisering en ICT kosten doorgelopen en indien van toepassing direct toegerekend aan een taakveld. De overgebleven kosten zijn verantwoord onder overhead.
HRM	Kosten die gemaakt worden voor het personeelsbeheer, zoals de salariskosten van de HRM-medewerkers, de kosten van het personeelssysteem, concern brede opleidingskosten en trainingen, werving en selectie, arbodienst, OR, detachering en kosten organisatieontwikkeling.
Huisvesting	Kapitaallasten en onderhoud die betrekking hebben op het Huis van de Stad, alsmede waterverbruik, energiekosten, schoonmaakkosten, beveiliging en het onderhoud binnen het Huis van de Stad.
Facilitaire zaken	Kosten die betrekking hebben op het callcentrum, catering/ kantine, en portokosten.
Financiën	Kosten voor het voeren van de administratie, de planning- en controlfunctie en adviesfunctie op het gebied van financiën, treasury en fiscale zaken.
Inkoop	Kosten die worden gemaakt t.b.v. inkoop, waaronder ondersteuning aanbestedingen, ontwikkelen contractenbank en contractmanagement en de verzekeringen.
Juridische Zaken	Kosten die betrekking hebben op juridische zaken, zoals juridische advieskosten, proceskosten en schadevergoeding.

In het BBV is voor de grondexploitatie, investeringen en voorzieningen een uitzondering gemaakt voor wat betreft het centraal begroten en verantwoorden van overheadkosten. Deze uitzondering is gemaakt omdat het niet toerekenen van de overhead zou leiden tot een nadelig resultaat. De jaarlijkse last zou dan namelijk ineens ten laste van het begrotingsresultaat moeten worden gebracht in plaats van deze toe te rekenen aan het grondbedrijf, de onderhoudsvoorzieningen en de investeringen. De overhead die door wordt berekend aan deze externe kostendragers bedraagt € 2,261 miljoen.

Toerekening overhead aan heffingen en tarieven

Doordat de overhead sinds de BBV wijziging op een apart overzicht wordt verantwoord en niet worden doorbelast aan de producten in het primaire proces, ontstaat een beter inzicht in de directe kosten die de gemeente maakt voor het leveren van haar producten binnen de programma's. Dit betekent niet dat de overhead buiten beschouwing wordt gelaten bij de berekening van de heffingen en tarieven. Deze wordt namelijk extracomptabel (buiten de boekhouding om) berekend ten behoeve van de tariefstelling en om aan te tonen dat de gemeente met deze heffingen geen winst maakt (voor 2019: 7,75%; was 2018: 5%). De toegerekende overhead aan de heffingen en tarieven maken onderdeel uit van de in dit onderdeel gepresenteerde kosten van overhead.

3.7.5.3 Specificatie overhead

De specificatie van de lasten en baten van overhead leidt tot de volgende overzichten.

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Beheer openbare ruimte	11	12	11	12
Bestuurs- en managementondersteuning	1.275	1.288	1.288	1.288
Centraal juridische afdeling	1.671	1.679	1.679	1.674
Concernstaf	506	511	511	511
Cultuur, vastgoed en ontwikkeling	2.548	2.477	2.477	2.411
Directie algemeen	286	288	288	285
Directie Maatschappelijke Ontwikkeling	730	670	670	670
Directie Ruimtelijke Ontwikkeling	173	175	175	175
Facilitaire Zaken	2.448	2.702	2.700	2.699
Financiën	386	399	399	399
Human resource management	2.394	2.296	2.296	2.245
Informatievoorziening en automatisering	6.073	5.877	5.728	5.477
Inkomen	374	422	421	421
Maatschappelijk beleid	395	350	309	309
Projecten openbare ruimte	58	60	60	60
Regionale dienstverlening sociaal domein	1.112	332	332	313
Ruimtelijk beleid en advies	98	99	99	102
Services	1.200	1.210	1.210	1.210
Stadstoezicht	63	62	62	62
Veiligheid en wijken	399	404	404	184
Werk en Participatie	326	328	328	328
Zorg en welzijn	286	287	287	287
Totaal lasten	22.812	21.928	21.734	21.122

Centraal juridische afdeling	-72	-72	-72	-72
Cultuur, vastgoed en ontwikkeling	-3	-3	-3	-3
Facilitaire Zaken	-459	-713	-713	-713
Informatievoorziening en automatisering	-963	-963	-963	-963
Maatschappelijk beleid	-18	-18	-18	-18
Regionale dienstverlening sociaal domein	-757	0	0	0
Totaal baten	-2.272	-1.769	-1.769	-1.769

3.7.5.4 Overheadpercentage

De kosten van overhead kunnen worden uitgedrukt in een percentage. Het BBV schrijft voor dat hiervoor een indicator moeten worden opgenomen in de begroting. Deze indicator drukt de totale overheadkosten uit in het percentage van het totaal van de lasten exclusief toevoegingen aan reserves.

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023
Totale overheadkosten (programma totaal)	22.812	21.928	21.734	21.122
Toerekening externe kostendragers	-2.272	-1.769	-1.769	-1.769
Totale overheadkosten (excl toerekening)	20.540	20.159	19.965	19.353
Totale lasten (exclusief toevoegingen aan reserves)	267.796	271.271	271.133	269.734
Berekend overheadpercentage	7,67%	7,43%	7,36%	7,17%
Overheadpercentage gebruikt voor toerekening aan heffingen en tarieven	5%	5%	5%	5%

3.8 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Lasten in €
6.137.000

Baten in €
187.018.000

Percentage van totale uitgaven
2%

Waar staat het programma voor?

In de zeven programma's van deze begroting zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreft de algemene uitkering, de algemene belastingen, de financiering, onvoorzien uitgaven en stelposten en ook de vennootschapsbelasting. Deze maken deel uit van Financiering en algemene dekkingsmiddelen.